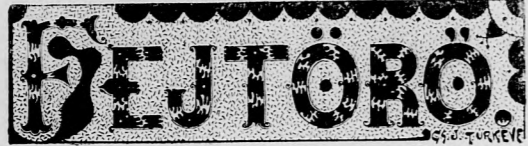

Hrdlicska János VIII. o. tan. 10. «Kossuth szereplése a szabadságharcban», írta és előadta Mócsy Ába VIII. o. tan. 11. «Kossuth-nóta» Lányi Ernőtől, énekelte az intézeti férfiak. 12. «Márczius idusára», írta Weisz Árpád VIII. o. t., szavalta Anda Lajos VII. o. t. 23. «Rákóczy-induló», előadták az intézeti vegyeskar és zene-egyesület.

Teljege: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Két egymás után jövő szám négyzeteinek különbsége 75. Melyek e számok?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve Abesszinia középső részének? 1871-ig önálló királyság volt, Gondar fővárossal. Nyelve a sémi nyelvek déli ágához tartozó aethiop nyelvből fejlődött népies dialectus, mely a XIV-ik század óta az aethiopot kiszorította.

Történelmi kérdés:

Ki volt az északkeleti vármegyék császári hadainak azon tábornoka, a ki Debreczen városát kegyetlenül sarczolta; a következő évben pedig, mint királyi biztos, északon állótörvényszéket állított fel a Thököly-féle mozgalom véltőlágos részeseinek megbüntetésére?

Természetrizai kérdés:

Melyik növény az a hanga-félék rendjéből, melynek csészéje 4—5 levelű; színes, alján murvás és a négyhasábú lila, ritkán fehér pártánál hosszabb? Nálunk mindenütt, de különösen a havasok alján bőven tenyészik.

Megfejtési határidő április 2.

A 11. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: A két szám 20 és 5. Földrajzi kérdés: A frizek. Történelmi kérdés: Diebits—Sabalkanski János Károly gróf, a «Sabalkanski» nevet kapta. Természetrizai kérdés: Endivia-saláta; endivia-kátány nevű növény. Képtalány: Forradalom.

Helyesen megfejtették: Juhász László, Groedel Arthur, Bierbauer János, Tirmeier Ferencz, Benedek István, Körtvélyessy Zoltán, Freyer Gyula, Böhm Gyula, Neuhauser Imre, Boreczky Elemér, Alliquander Ödön, Halpen Jenő, Klein Rezső, Weisskopf Rezső, Schmid Károly, Grossmann Oszkár, Scheiner Miksa, Balog István, Szádnik Sándor, Picker Gerő, Pély Károly, Fábán Antal, Zahoranetz Ödön, Gárdonyi Ernő, Popper Ábrahám, Halmay Béla, Bogdán Ernő, Tenner Pál, Worlicsek Frigyes, Bárdos Brunó, Mészáros József, Fetter Kálmán és Kornél, Beck Vilmos és Frigyes, Rutsek Ágoston, Stiegler Lajos, Malártsik György, Zoltán György, Czigler Béla, Kiszely Géza, Nevelős Gyula, Hodola József, Gerstlauer Albert, Reif Béla, Sebők Dezső, Banczik Sámuel, Molnár János, Nikolinyi István, Kurcz Ede, Rippner Dávid, Török Pál, Rosenberg Ignác, Kokesch Sándor, Bayer Károly, Ladányi Dezső, Frim Ervin, Pappszás Tamás, Lichtenstern Béla, Denk Gusztáv, Fötter István, Fiedler Kálmán, Wollner Ernő, Kirchner Gyula, Pfeiffer Gyula, Wechsler József, Pirger Károly, Kelemen Imre, Friedmann Árpád, Szilárd Andor, Adler testvérek, Freund Géza, Schlesinger Ferencz, Farkas Tivadar, Granitz Géza, Halmi Gyula, Fischer Ernő, Gayer Gyula, Farkas József, Vissi Ferencz,

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Sztolár István, Hodács Ágost, Rosenfeld Richard, Trummer Árpád, Szécskay Dezső és Árpád, Spitzer Pál.

A könyvjutalmat Szécskay Dezső főreáliskolai IV. o. t. nyerte el Budapesten (VIII., József-u. 17. sz.), a ki a Franklin-Társulat kiadóhivatalában Almásy János: «Magyar közmondások» cz. munkát átveheti.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Kérjük olvasóinkat, hogy küldjék be azon intézetek márczius 15-iki ünnepélyének műsorát, a mely intézetek a betűrendes kimutatásból közleményeinkben hiányzanak. — Sz. J. Veszprém. Gracziát ajánlhatjuk. — M. E. Budapest. Megkaptuk. — 585. sz. előfizető. N.-Várád. 1. Schovanez. 2. Az első évfolyam kapható, köve 2 frt 50 kr. — 1041. sz. előfizető. Mármaros. Rejtvényekkel úgy el vagyunk látva, hogy csak igen kifizetőket és nagyon újakat fogadunk el; képrejtvényre egyáltalában nincs szükségünk, mert ilyenekkel legalább is tíz évre el vagyunk látva. — 1106. sz. előfizető. Kúnfőlegyháza. A kéreztett francia ifjúsági lap ára 36 franc egy évre; egyes szám ára 70 cent. Kiadóhivatalának címe: J. Hetzel & Cie. 18. Rue Jakob Paris. — Cz. B. Kaposvár. A sakkrejtvény nem vált be. — N. Gy. Kassa. Petőfi haláláról sok legenda keringett; ha Kufsteinban halt volna meg, s a nemzet mindaddig ezt nem tudta volna, elképzelhető-e? — 1052. sz. előfizető. Rózsahegyen. Irja ki olvashatóbban a nevét, mert mi nem vagyunk gondolatolvasók. 1. Rendelje meg a Franklin-Társulatnál Thibaut: Francia-magyar és magyar-francia zsebszótárát, ára a két kötetnek 2 frt 40 kr. — V. S. Nagy-K. Olvassa el a Szilágyi-féle Nemzeti történetnek odavágó részét: ott mindent megtalál. — P. ifj. J. K. Szatmár. Köszönjük. — 1109. sz. előfizető. S. Somlyó. Egyes szám ára 15 kr., bélyegeken is küldhető. — 970. sz. előfizető. Szeged. A theol. doctorátushoz a budapesti egyetem theol. cursuának elvégzésén kívül négy szigorlat letétele szükséges és pedig a biblicumból, dogmaticából, historia és moralisból és az egyházjog- és pastoralisból. Vidéki városban végzett theologus nem tehet doctorátust. — 536. sz. előfizető. Kassa. Az ódát lehetetlen közölnünk, mert annyi márczius 15-iki közleményt kaptunk, hogy december végéig sem fogynánk ki belőlük.

VERNE GYULA REGÉNYEI.

Uj olcsó képes kiadás 20 krajezáros füzetekben.

Ebben a kiadásban minden egyes regény külön is beszerezhető egyes 20 krajezáros füzetekben. Tájékoztásul adjuk a megjelent regények jegyzékét, megjegyezvén, mely számú füzetek tartalmazzák az egyes regényeket.

- 1—9. füzet: A rejtelmes sziget (9 füzet).
- 10—15. « Utazás a holdba (6 füzet).
- 16—21. « Utazás a hold körül (6 füzet).
- 22—30. « A Jangada. 800 mérföld az Amazonon (9 füzet).
- 31—38. « Öt hét léghajón. Utazás Afrikában (8 füzet).
- 39—45. « Servadac Hektor kalandos utazása a naprendszeren át (7 füzet).
- 46—52. « Dél csillaga. A gyémántok hazája (7 füzet).
- 53—58. « A Robinsonok iskolája (6 füzet).
- 59—65. « Utazás a föld központja felé (7 füzet).
- 66—75. « Kéranban, a vasfejű (10 füzet).
- 76—85. « Az uszó sziget (10 füzet).
- 86—91. « Utazás a tenger alatt (6 füzet).

Kaphatók vagy megrendelhetők az egyes füzetek minden hazai könyvkereskedésben vagy a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalában. (Egyetem-utca 4. sz.)

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	függymnasiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Mejelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

AZ ÉRTESETŐ.

(*) Egy negyedévi munkásság bizonylatát kapta kezébe a mai napon a középiskolai ifjúság. Mint az esztendő a maga sátoros ünnepein a természet szép örömeivel kedveskedik s a karácsony a tél fehér ünnepi ruhájában a legkedvesebb napok egyikét hozza, mikor a szeretet nyilatkozik meg a legszerényebb kunyhóban is: a husvét az édes tavasz kaczerkódó napsugarával s a virágok kedves különféleségével köszönt be hozzánk, új életről biztatva bennünket, melyet reményünk kaleidoszkopján keresztül nézve szebbnek, jobbnak, édeesebbnek hiszünk, mint az eddigi volt: úgy hozza meg a két ünnep a maga ajándékát az ifjúságnak is.

A szorgalmi év nagy része elmúlt, az előirt anyagot majdnem befejeztük, a mi időnk még marad, azt a szerzett ismeretek állandósításának, a begyakorlásnak szenteljük.

Most válik el, hogy kiki mennyit dolgozott, hogyan felelt meg a hozzáfűzött várakozásoknak. A husvétai értesítő már hozzávetőleg alapja lehet az évi eredmény megállapításának. A ki most jó eredményt mutathat, nyugodtan tekinthet az év vége elé, mert a két időszak jegyeiből majdnem előre látható a végeredmény.

Igaz ugyan, hogy igen gyakran a beköszöntő tavasszal fordított arányban van a diákszorgalom. Míg a tél a maga korai sötétségével, lehellet fagyasztó hidegével a meleg szobára utalja a diákot, a ki a négy fal közötti állapot kellemetességét könyvekkel szerzi meg, a mint kisüt az első barátságos sugár, s előkerül a felöltő:

többet pihennek a könyvek, kevésbé vonzó a tudomány, nehezebben esik a szobai levegő. A jó idő igen gyakran elviszi a szorgalmat, meg a lelkiismeretességet, fölülkerekedik a szórakozási kedv, meg egy kis könnyelműség és azt vesszük észre, hogy több a rossz felelet, mint a jó, a diákok kevesebbet tudnak, mint karácsonykor s gyakran a jól megvetett alap mellett az épületre csak rongyos tető jut: a karácsonyi jó bizonyítványból husvétkor kevésbé jó s az év végére néha egész hitvány lesz.

Igen ritka kivétel az olyan tanuló, a kinél a fokozatos emelkedés, a jegyek szemmel látható javulása igazi nemes ambícióról tanuskodnék. A ki ilyen tanuló, megérdemli, hogy nyilvánosan is elismeréssel adózzunk neki. Pedig ez az igazi fejlődés, a melyet a természet maga dokumentál legszebben. Ott vagy fejlődés van, vagy vegetálás, de ez már pusztulást is jelent. S a szellemi életben talán nem volna így?

Csalódtok, ha azt hiszitek, hogy az ember nemesebb része, a lélek, nem szorúl táplálékra, fejlesztésre! Van-e fa, mely ellöki magától az éltető nedvességet, virág, mely nem áhitozza a napsugarat s harmatot; test, a melyet nem kell gonddal táplálni, hogy megmaradjon?...

S a mi a fának a nedvesség, a virágnak a harmat és napsugár, a testnek a táplálék, az a léleknek a szellemi táplálék, az ismeretek gyűjtése, a tudás, a mely az embert az állatok fölé emeli, a világ urává teszi.

A te kis tudásodnak fokmérője ez idő szerint a husvétai értesítő.

Kivánom, hogy az minél jobb legyen!

A "CYNTHIA" HAJÓTÖRÖTTJE.

Írták: Jules Verne és André Laurie.

Atdolgozta Gaal Mózes.

14

— Ön tudja?
— Tudom hát. Mielőtt azonban megmondanám, hogy mi történt vele, előbb azt szeretném tudni, hogy miért tudakozódik utána?

A doktor nagyon természetesen tartotta ezt a kérdést; elmondta röviden az Erik történetét. Brown szemmel láthatólag feszült figyelemmel hallgatta.

— Él az a fiú még? — kérde Tudor Brown.
— Él bizony! Egészséges és derék fiú, nemsokára megkezdí az upsalai egyetemen az orvosi tanulmányokat.

— Lám! lám! — jegyzé meg Brown eltűnődve. Mondja csak, egyéb érdek nem ösztönzi önt, hogy ezt a titkot leleplezze? O'Donoghán Patricktól is csak a fiú szüleit szeretné megtudni?

— Mi egyebet akarhatnék még tőle megtudni? Hosszas puhatólózás után nyomára jöttem annak, hogy O'Donoghán Patrick tudja a Cynthia eltűnésének a titkát, elmondhat egyet-mást nekem Erik szüleiére vonatkozólag. Szükségem van rá, s találok majd módot arra, hogy megszólaltassam.

— Vajjon?
— Biztosan számítok rá. Nyomós oka lehet annak az O'Donoghán Patricknak, hogy rejtőzködjék. Ott lappanghat valamelyik kikötőben. Intézkedtem, hogy a rendőrség ott nyomozza őt.

A doktor nagyon jelentős hangsúlyozással mondotta ezeket a szavakat, mert észrevette, hogy az ő sajtáságos viselkedésű látogatója kissé izgattan hallgatja, bár érleklődik, hogy érdeklődését leplezze.

— Nos hát, doktor, bármilyen nagyon is bizakodik is abban, hogy O'Donoghán Patrickot előkeríti, tudja meg, hogy minden fáradsága kárba vész, mert O'Donoghán Patrick meghalt.

A doktort megrendítette ez a váratlan hír, de azért uralkodott magán, még a szemöldöke sem rándult meg.

— Az ám, O'Donoghán Patrick meghalt, s ott pihen a tenger fenekén. A véletlen úgy akarta, hogy ez a titokzatos multú ember ezelőtt három évvel az én hajómra, az *Albatros*-ra került, árbóc-örnek fogadtam fel. Nemsokára, midőn épen Madeira környékén jártunk, O'Donoghán Patrick a tengerbe esett. Én rögtön megállítottam a hajót, a mentőesolnakokat lebocsáttattam, kerestük, kihúztuk, de hiába élesztgettük. O'Donoghán Patrick halott volt már. Visszadobtuk a hullát a tengerbe. Az esetről természetesen jegyzőkönyvet vettem fel. Itt van a jegyzőkönyv hiteles másolata; azt is elhoztam.

Tudor Brown elővett a zsebéből egy összehajtogatott írást, s átadta a doktornak.

A doktor elolvasta, jól megvizsgálta. El kellett ismernie, hogy hiteles másolat volt. Mindazonáltal szokott udvariasságával így szólott az idegenhez:

— Szabad valamit kérdeznem öntől?
— Csak rajta!
— Miért gondoskodott ennek az okmányoknak hitelesítéséről? S miért tartotta szükségesnek, hogy azt elhozza hozzám?

— Először is azért, hogy állításom igazságában senki se kételkedhessék, másodsor azért, hogy a hirdetésben olvasott kívánságának teljesen megfeleljek: O'Donoghán Patrick meghalt, s így sem róla más, sem ő magáról egyéb felvilágosítást nem adhat. Ez csak érthető dolog...

— Az *Albatros*-sal van itt Tudor Brown úr? — kérde a doktor.

— Azzal.
— Van a hajón egy-két matróz, a ki O'Donoghán Patrickot ismerte.

— Nem egy, de többen is vannak.
— Beszélhetnék velök?
— Csak tessék! — Eljön velem rögtön a hajóra?
— Ha megengedi.
— Hogyne engedném meg.

A doktor csemetgett; az inas behozta a bundáját, a kalapját. Tudor Brownal együtt ment el hazulról. Őt percz múlva az *Albatros* fedélzetén voltak.

Ekkor az *Albatros* tulajdonosa megszólított egy matrózot:

— Hé, Ward, ez az úr szeretne önnel O'Donoghán Patrickról beszélni!

— O'Donoghán Patrickról? — felelé a matróz, nyugodjék békével! Elég bajunk volt vele, mikor kihaláztuk a tengerből valahol Madeira környékén.

— Ismerte őt régebb idő óta? — kérde a doktor.

— Azt a kötélrántót? — Úgy másfél év óta. — Ha jól emlékszem, Zanzibarban kerültünk össze először. Igaz-e, hé Duff Tamás?

— Alighanem Ward úr — felelé egy ifjú matróz. — Az az O'Donoghán Patrick úgy-e, a ki a tengerbe fült Madeira környékén?

Schwarzycerona doktornak nem volt oka arra, hogy kételkedjék. A matrózok arca nyílt és becsületes volt, szavaik megerősítették Tudor Brown állítását.

Megköszönte Tudor Brown szívességét, s meghívta őt ebédre, a ki fel és alá járt a hajó fedélzetén s füttyörészett.

A hajó tulajdonosa egészen kurtán azt mondá: — Szó sincs róla, hogy elmenjek... sohasem ebédelek a városban.

Ezzel aztán elváltak egymástól. A doktor sietett Bredejordhoz, elmondott neki mindent, majd Erikkel közölte a sajtáságos kalandot, s elhatározta, hogy együtt még egyszer elmennek az *Albatros*-ra...

Csak hogy az *Albatros*-nak délután már csak hült helyét találták.

Bredejörd éppenséggel nem hitte, hogy Tudor Brownnak igaza van. Az egész dolog fölötté gyanús volt neki. Nem is halogatta sokáig, utána járt a stockholmi és edinburgi tengerészeti hivatalnál,

s megtudta, hogy Tudor Brownnak még a nevét sem ismerik.

Egyébként a hirlapi hirdetéseknek sem volt semmi eredménye. E szerint O'Donoghán Patrick megtalálásáról szó sem lehetett, vagis Erik származásának titkát még mindig sűrű homály borította. Ebben akár volt inyökre, akár nem, meg kellett nyugodni.

Igy hát Erik őszszel a doktor kívánságára beiratkozott az upsalai egyetem orvostanhallgatói közé. Pedig titkon még mindig arra vágyott, hogy letegye a hajós kapitányi vizsgálatot.

Volt még valami egyéb oka is ennek az ő utazási vágyának. Nem szólott róla senkinek, de annál inkább bántotta a lelkét. Kajsa kisasszony bántó viselkedése volt ez vele szemben. Erik a világ minden kincseért sem panaszkolta volna el szíve keserűségét a derék doktornak.

Erik most is, hét évi egy fedél alatt való tartózkodás után olyan szemmel nézett a «kis tündér»-re, mint az első nap, mikor a doktor házába került. Őt tartotta a báj és elegancia megtestesülésének.

Végtelenül bámulta, s mindent elkövetett, hogy vonzalmát megnyerje. Barátja szeretett volna lenni, de Kajsa mindig csak «jött-ment»-nek tekintette Eriket.

Irgy szemmel nézte, hogy nemesak a doktornak, hanem a ház két erdemes barátjának is csakhamar szemefénye lett, s őt csakhamar kiszorította a szívből. Féltekeny volt a «kis tündér» módfelett. Legkivált pedig azt nem tudta Eriknek soha megbocsátani, hogy elvégre mégis csak közönséges halász-fiú, vagis paraszt. Olybá tekintette őt, mint az előkelő Schwarzycerona-ház szegényfoltját, ki miatt Kajsának a «társaság»-ban pirulnia kell.

Hát aztán mikor azt is megtudta, hogy Erik

tulajdonképpen — talált gyermek. Ez egyszerűen borzasztó dolog volt Kajsa kisasszonyra nézve: ennél beestelenebb dolgot nem is tudott képzelni. A talált gyermek Kajsa kisasszony szerint az emberi társadalom legalábbvaló söpredéke — a kutya és macska után következik. Minden pillantása elárulta ezt az ő mélységes megvetését. Ha Erik megszólította, ajkát kicsinylőleg biggyesztve, hallgatótt. Még csak feleletre sem méltatta. Ha társaság gyűlt össze a doktor házában, Kajsa semmi áron sem akart Erikkel tánczolni. Az asztalnál egy árva szóra sem méltatta, olybá vette, mintha nem is léteznék. Minden módot és alkalmat felhasználott arra, hogy megalázza Eriket.

És a szegény ifjúnak mindezt szó nélkül kellett eltűrnie.

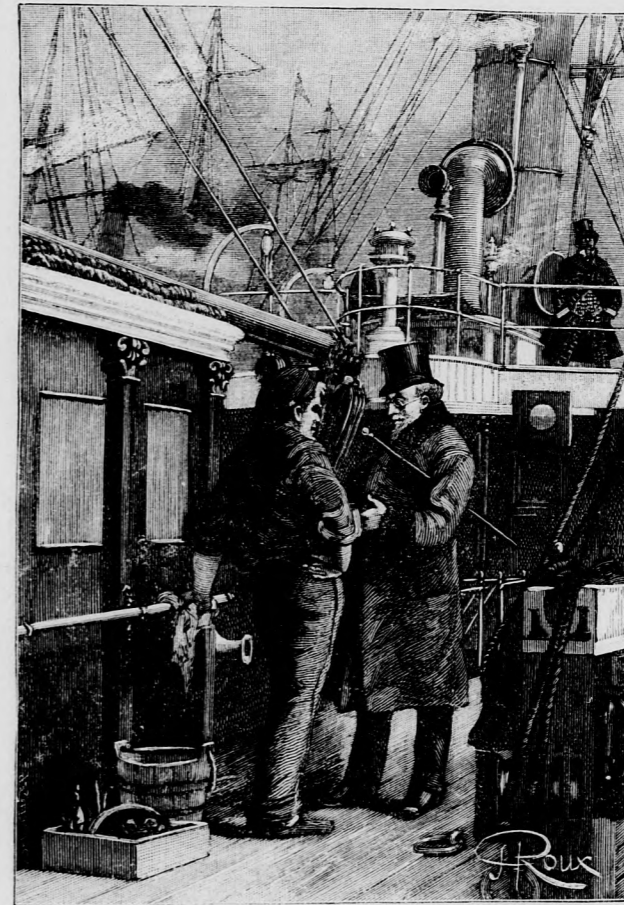
Nem tudta megérteni, hogy miért rójja fel neki bűnül Kajsa, hogy szüleit nem ismeri. Hát tehet-e ő arról? Egyszer odament hozzá, hogy felvilágosítsa őt igazságtalan, embertelen viselkedéséről, de Kajsa kisasszony feleletre sem méltatta, sőt meg sem hallgatta. Minél inkább felseződtek, annál tátongobb lón közöttük az úr. Kajsát tízenyolcz éves korában elvitték a bálókba, nagy leány volt. Töm-

jéneztek neki, hódoltak a szépségének, mert hát a dúsgazdag Schwarzycerona egyetlen örökösének tartották.

Erik könyveihez menekült... Kalandos vágyak támadtak a szívében, szeretett volna elmenni messze... messze...

Majd égő vágygyal feküdt neki tanulmányainak, s azt akarta, hogy eszével és tudásával magas polezra küzdje fel magát, kényszerítse a világot arra, hogy előtte mindenki tisztelettel hajtsjon fejet.

El, el kell abból a házból minél előbb mennie, hol minden nap új, meg új megaláztatást kell tűrnie.

«O'DONOGHÁN PATRICKRÓL?» — FELELÉ A MATRÓZ...

Hanem a doktornak minderről tudomása sem volt.

Mikor az upsalai egyetemre beiratkozott, akkor már készen volt a terve: a legelőször kínálkozó alkalmat megragadja és tengerész lesz.

(Folyt. köv.)

ANDRÉE.

Ki szárnyakon repültél messze,
Gazdag reménnyel átövezve,
Ki védőjel gyanánt vivéd
Emberbarátid hű hitét,
Ki, kebledet büszkén kitarva
Hódítani mentél más világba:
Óh mondd, reményed volt-e esalfa,
Mely lelkedet örvénybe esalta?
Vagy a hited halt-e meg ott,
Hol a természet is halott?
Hódítani mentél: győzve vagy,
Hiába minden: szív s az agy?!
Ezt kérdezzük, de nincs, ki mondja:
Vaj' messze még az észak pontja? ...
— Hol véget ér minden tudás,
S túl rajta a mesés, esudás
Képzetnek nyílik bő határa:
A jégfalon túl, ott ki jára? ...
Könnyű hajód átszállt-e rajta?
Vagy most is orkán űzi, hajtja?
S vesztítve minden csillagot,
Mely még reménységart adott:
Mint egy bolygó, ezél, út nélkül
Kering, bolyong szünetlenül?!

Bizonytalanság életünk,
Csalódásokra születünk ...
Előted hány indult remélve?
A sors keresztet vont elébe. —
Hány ért éltében ott határt,
Hol egy csodás b világra várt? —
Vagy felleled, mit senki még,
Vagy vértanúnak szánt az ég.
Ha most te *nem*: jó még utánad,
Ki vész-viharral szembe támad,
S az elvetett mag így kikel ...
A tudománynak győzni kell!

Oláh Gábor.

Hannibal átkelése a Rhône folyón.

Képünkhez.

A világtörténelemnek egyik legnevezetesebb eseménye volt ama százados küzdelem, melyet a rómaiak és karthágóiak vívtak, az akkor ismert világ uralma felett. A legelső két népnek élet-halálra szóló párviadala volt az, a legnagyobb díjért, melyet valaha háború kockájára tettek. Az erőteljes és kitűnően szervezett rómaiak diadalmaskodtak a régibb és már puhulni kezdő

Karthágó felett, de a legyőzött, sőt végleg megsemmisített nagy birodalom végső élet-halálharcza is örökké emlékezetes lett, nagy hadvezérüknek, Hannibalnak hőstettei folytán, kihez hasonló vitéz és lángeszű hadvezért nem sokat ismer a történelem.

Hannibal egyik nevezetes haditettét örökíti meg *Motte* Henrik szép történeti festménye, melyet ezuttal olvasóinknak bemutatunk: a karthágói sereg átkelését a Rhône folyón a második pun háború kezdetén. Hannibal 218-ban Kr. e. nem a tenger felől, hanem hátába kerülve, a szárazföldről jöve akarta a római birodalmat megtámadni. Spanyolországból indult Itália felé. Julius végén ért 50,000 gyalog- és 9000 lovas katonájával s 37 elefántjával a Rhône folyóhoz Avignon közelébe. Néhány napi járó föld távolságban Massiliában (a mai Marseille) táborozott Publius Scipio római consul s igyekezett meggátolni, hogy a pun hadsereg a folyón átjusson. Hannibal megelőzte őt. Még csak 300 római jutott el a gall csapatokkal a folyó közelébe s azért Hannibal elhatározta az átkelést. Hajókat és tutajokat készíttetett s az alatt alvezérét, Hannot, válogatott esapattal, táborától jó távol, éjjel átküldte a túlsó partra, hogy a rómaiakat az átkeléskor megtámadja. Alig adott jelt Hanno tűzoszlopokkal, hogy az ellenségnek közelében van, az egész pun hadsereg a vízre szállott. A hajókat és tutajokat megtömték katonákkal, a legnagyobb hajókat előre küldték, hogy a víz erejét megtörjék. Sok ló úszva ment a tutajok után. A rómaiak ésgallok az első mozdulatra támadólag léptek föl, de Hanno ott termett s a partra szállott társai segítségével tönkre tette őket úgy, hogy a hadsereg zöme már háborítatlanul kelhetett át.

Legnagyobb nehézséget okozott az elefántok átszállítása, mely a következő napon történt. Nagy tutajokat építettek, földdel megtömték s a parthoz megerősítették úgy, hogy az elefántok még a szárazföldön érezték magukat, midőn a parthoz kötött tutajt alattok s velök együtt elbocsátották. Csak nehezen sikerült a víztől félő állatokot megfékezni, de mégis sikerült és Hannibal bántatlanul mehetett tovább az Alpeseleg, a melyeken való átkelése még maig is legbámulatosabb tettei közé számítatik.

Motte Henrik képén az elefántok átszállítását örökíti meg. Az okos állat a talajt ingóknak érezvén maga alatt, ormányával egy keresztfába kapaszkodik. A hatalmas állat hátán haditornyon áll görög sisakkal fején a híres hadvezér, a szem-

köz fekvő partra tekintve, a hol a nem rég lefolyt küzdelem jeléül egy falu lángokban áll. Utána jönnek a többi tutajok, rajtuk megannyi elefánt. A kép igen hatásos, nem túltömött, apró részleteiben a történethez hű, s habár a krónikások elbeszélése szerint Hannibal nem az elefántokkal szállt át s nem is valószínű, hogy ily kényelmetlen helyet választott volna: alakja a képen igen szépen emelkedik ki s a művészi hatás feledteti ezt a valószínűtlenséget. *Motte* képe mindenesetre az újabb kor jelesebb történeti festményeihez tartozik.

A szabadságharc költészete.

A *Tanulók Lapja* számára írta Künfi Zsigmond.

V.

Lelkének folytonos hullámzása, rendkívüli érzékenysége s hirtelen lobbanékony volta, örökös szelsőségekben mozgó természete Petőfit nagyon röviden végigvezették azon az ösvényen, melynek kezdetét a *Talpra magyar* s végét a *királyokhoz* írott óda jelöli, s a melyet mindössze négy költemény hidal át. Elérkezettnek látta az időt, hogy tulzó politikai elveit ne csak hirdesse, hanem általánosabb mozgalmat is iparkodott érdekében kelteni, de itt nem számolt a magyar nép dynastikus érzelmeivel, meggyökeresedett hagyományaival, s elfelejtette ama a multak történetéből is levonható tanulságot, hogy «az Isten sem segít a felkent királyok ellen». De hogy gondolt volna ő huszonöt tavasszal szívében életének legfényesebb és örök időkre szóló napjai között a multnak azon eseményeire, a melyek eszméivel ellenkeztek, s törekvéseinek jövőndő sikerét tagadni látszottak volna? Azt gondolta tán, hogy valamiképen a tavaszi nap sugarai egy néhány nap alatt összezúznak minden jégbilincset s az egész világot a maguk mosolygó, verőfényes képére átalakítják: úgy dől össze a szabadság hajnalának pirkadásakor a régi világ minden intézménye, s kiirtja azokat a messzeterjedő erős gyökerekkel kapaszkodó hagyományokat, a melyek ezer esztendő történelmi fejlődés talajából nőttek ki. S megsértve, figyelemre nem méltatva a történelmi hagyományokat, természetes, hogy a közvélemény egyelőre ellene fordult, noha az események későbbi fejleményei neki látszottak igazat adni.

Még el sem hangzottak tán teljesen a *Talpra magyar* utolsó hangjai, még ott volt minden szívben a vértelen forradalom hatalmas átalaku-

lásainak közvetlen benyomása, mikor Petőfi lantjáról felhangzott a szilaj és vad ének:

Bármit mond a szentelen hízélgés,
Nincsen többé szeretett király!

S már ezt megelőzőleg minő kicsinyléssel, megvetéssel, sőt gúnynyal szól a királyokról Beaurepaireben. S ezt maró hangú forradalmi költeményeinek egész sora követte, melyeknél: mindegyike iparkodik a megelőzőt a hang kegyetlenségében és durvaságában is felülmúlni. Egy- másután írta: *Készülj hazám, A király és hóhér, Respublica, Itt a nyílám, Akaszszátok fel a királyokat* című költeményeit, melyek közül különösen a legutolsó kettőt semmi nem magyarázza — hanemha a szenvedély paroxizmusa. De minden- esetre figyelemre méltó jelenség, hogy ilyen hangú költeményeket 1849-ben már egyáltalában nem írt, s csak a *Föl a szent háborúra!* címűben szólal meg, de csak futólag, ez a szellem.

A költemények, mikor az események sodrainak ellenállhatatlan erejét még csak legföljebb az ő prófétaelke érezte meg, az országban mindenfelé nagy visszatetszést keltettek, a melynek megnyilatkozására mintegy válasz és védekezésépen írta *A gyáva faj, a törpe lelkek* kezdetű költeményét, mely a maga egészében, de különösen végső soraiiban a forradalom szellemének erős, pregnans, de költői megnyilvánulása:

Mit mondotok, mit tesztek akkor,
Ha a világnak sarkai
Földindulástul, mennydörgéstül
Tőből meg fognak ingani,
Ha összevész, mint négy vadállat,
És pusztít mind a négy elem.
S én vérbe mártott lantomat majd
Véres kezekkel pengetem!

Ugyancsak ezen szempont alá tartoznak Petőfi- nek a szabadságharc idejében írt történelmi tárgyú balladái, a melyekben azonban nem tudja megtartani a költői objectivitás határait, s nem elégszik meg azzal a hatással, a melyet az erős irányzatossággal választott tárgyak és események önmagukban is megtennének, hanem majd mindegyikben leteszi alárczát, és a művészi hatás rovására a maga republicanus eszméinek látható szöcsövéül használja fel. A legismertebb közülök *A király esküje s Kun László krónikája* s még ezeknél is szomorúbb látványt tár fel *Bánk bán* és *Dobzse László*, a mely utóbbit gunyolódó s esufondárosan szánakozó hangja különösen jellemzi.

De ha Petőfinek a forradalom lázas napjaiban született e nemű költeményeit nem is tartjuk költé-

szete legsikerültebb gyöngyeinek, s ha politikai hitvallását, mint a magyar nép lelkétől idegent, e ponton visszautasítjuk, nem fojthatjuk el megjegyzésünket azon felfogásra vonatkozólag, a mely Petőfinék köztársasági érzelmeit és eszméit nem tartja komolyaknak, s e csillagzat alatt született, de az egész emberiség jövő fejlődésébe vetett pillantását «egy naiv republicanus ifjudad reflexióinak» tartja. (Fischer Sándor: Petőfi élete és művei. 490 l.)

Lelkében szent és megingathatatlan volt a hit, hogy az emberiség boldogulásának ez elengedhetetlen előfeltétele, csak hogy az a respublica, a melyről ő álmodik, csak akkor fog megvalósulhatni, ha minden harmadik emberben egy Petőfi lelkének nagysága, nemessége fog lakozni. Vajjon ki olvasott valaha a kormányformákról költőibb, de egyúttal filozofikusabb rövid fejtegetést, mint minő e sorokban nyilvánul meg:

«A republikánusnak nem az a főjelszava, hogy «le a királyljal», hanem a tiszta erkölcs! Nem a széttört korona, hanem megvesztegethetetlen jellem, szilárd becsületesség a respublica alapja... Republikánus vagyok vallásosságából is. A monarchia emberei nem hiszik, vagy gátolni akarják a világszellem fejlődését, haladását, s ez isten-tagadás. Én ellenben hiszem, hogy fokunkint fejlődik a világszellem, látom miképen fejlődik, látom az utat, a melyen megy.» Vajjon nem inkább a történetbölcselő mély pillantásai ezek, mint «naiv ifjudad reflexiók». Csodálatos szellem szól e sorokból is felénk, a ki a saját egyéni álláspontjáról megconstruálta magának a lelkének legjobban tetsző országot, a mely azonban nem erre a földre való. (Folyt. köv.)

GYMNÁSISTÁK FIGYELMÉBE.

Egyik előfizetőnk arra kért, jelölnék meg számára olyan könyveket, melyekből az iskolai latin nyelvtanokon kívül a latin nyelv specialis ismeretét el lehetne sajátítani. Mivel a kérdés és a válasz olyan, hogy bizonyára sok diákot érdekel, ime itt adom a felvilágosítást:

Latin phraseologia. Latin nyelvet tanuló diákjaink a magyarból latinra fordításnál gyakran meg vannak akadva a szószedés alkalmával. A szótárban egy szó jelentéseül három, négy kifejezést találnak, de sokszor nem tudják, melyik a szöveghez való. Pl. ha ezt a szót: *kérni*, le akarom fordítani, nem elég, ha annak *peto* jelentését tudom, mert a mellette levő szó értelmét is figyelembe kell vennem: ha azt jelenti, hogy elégtételt kérni, akkor res *petere*, ha időt kérni: *tempus postu-*

lare, Istent kérni: *deo adhibere preces*, jóslatot kérni: *oraculum petere*, számon kérni: *rationem alicuius rei reposcere*, tanácsot kérni: *consilium petere*, véleményt kérni: *sententiam rogare* stb. Tudjuk, hogy vannak a latinban oly specialis kifejezések, melyeket nem is lehet szó szerinti fordítani, hanem ismerni kell annak helyes használatát, pl. vétkesnek lenni: *in culpa esse*, lakolni: *poenam luere* stb. Arra való tehát a phraseologia, hogy ezeket a specialitásokat benne megkeressük és belőle megtanuljuk. *Igazán jó tanuló*, a ki a felsőbb osztályokban komoly ambícióval tanulja a latin nyelvet, *nem is lehet el ilyen könyv nélkül.* Mi szívesen hívjuk fel az egyetlen ilyenemű magyar könyvre az érdeklődők figyelmét s ajánljuk minden jó diáknak a *Meissner-Burián-féle* latin phraseológiát, mely a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg s 1 frt 60 krért kapható.

Hasonló könyv a *Latin Synonymika* is. Hogy mi az a synonymika, egy példából mindjárt megértjük. Ha a latin szótárban a *parancsolni* ige jelentését keressük, ott találjuk: *iubere, imperare, edicere, praecipere*; az *ut* szó jelentésénél: *via, iter, cursus, semita, trames, callis, compita*. A tanuló legtöbbször azt a jelentést veszi ki, a melyik az első helyen áll. A synonymika azonban e szónak specialis jelentését is megmondja: így 1. *iubere* = meghagyni, felhívni, akarni, akarátá nyilvánítani, hogy valami megtörténjék, *parancsolni*; pl. *aliquem salvare iubere* = valaki tudvözölni, te valere *iubeo*, istenhozzádót mondok neked; legem *iubere* = a törvényjavaslatot elfogadni; 2. *imperare* magasabb hivatalos (katonai) hatalomnál fogva *parancsolni*, *vezényelni* pl. *imperare militibus civitatibus, dictator imperat*; 3. *edicere* elrendelni, kihirdetni (főleg a hatósági személyek rendeleteiről és hirdetéseiről) *diem edicere*; 4. *praecipere* utasítást, rendeletet ad magasabb belátásánál, tekintélyénél fogva, mint azt a tanító és az atya a fiával teszi; pl. *bene praecipere alicui* helyes útmutatásokat adni valakinek; *morum praepcepta*: erkölcsi szabályok. Az *ut* szó jelentésére vonatkozólag pedig: 1. *via*: út, országút, a melyen megyünk, a mely valahová vezet (fert *ducit*); 2. *iter*: menés, út, utazás, *iter pedestre*: gyalog-utazás; *in itinere*: útközben; *magnis itineribus*: gyors menetben; 3. *cursus*: pálya pl. a hajó útja; 4. *semita*: keskeny út, ösvény, kizárólag gyalogosok számára; 5. *trames*: keresztbemenő út, rövidebb mellékút a mezőre, a városba; 6. *callis*: gyalogösvény a hegyeken és erdőknön át; 7. *compita-orum* azon hely, hol sokféle ágazó utak találkoznak, tehát: kereszt-utak; az össztalálkozó utak számuk szerint *bivia, trivium, quadrivium* névvel neveztetnek. E példából látható, hogy mire való a Synonymika. Célja tehát a szók teljes értelmének kikeresése, a mit ez a könyv annál inkább megkönnyít, mert a fogalmi csoportok betűrendben vannak összeállítva, a végén pedig index van. A kitűnő segédkönyvet *Burián János* lcsonezi tanár állította össze 1892-ben s a Franklin-Társulat kiadásában kapható 80 krért. *Szerk.*

Elhangzottak pászortüzek mellett.

HÚN-MONDÁK.

A «Tanulók Lapja» számára írta: Gaal Mózes.

Az írónak mondani valója.

A vastag írások, nagy-régi időkbeli, melyek krónikás szárazsággal elmondják a hún-magyar hőskor történetét, kezébe nem kerülnek az ifjúságnak; s ha hogy kerülnének is, hidegen hagynak.

Úgyan miért?

Diák nyelven írtak kolostorok szorgalmas lakói, nem is úgy írták le, a hogy hallották, mert hivatásosan ezifirnak, hihetetlenül csodálatosnak ítélték. Kihüvelyezték belőle, a mi *igaz*-nak tetszék, elhagyták belőle, a mit *mese*-számba vettek: a csodaszép mondák helyett kétségbeesetten száraz krónikák maradtak reánk.

Járva e mondák avarját, oly ritkán akadunk avatatlan kezek által meg nem tépett virágra, s fáj nekünk a sok irtásnak látása. Holott hős-mondák óriási fái izmosodhattak volna meg, lombkoronáikkal árnyat vetve a hatalmasan elágazó gyökerekre, csonka törzsek tuskóit sejtjük csupán, s a szívbeli nagy szomorúság mellett drága nekünk minden levélke, egy-két épen ma-

radt monda-virágunknak minden szirma.

Összegyűjtjük a szeretet gondosságával, egymás mellé tesszük, s hogyha kész az ügyefogyott esokorka, büszkék vagyunk reá, mert hogy a miénk.

Megfesteni képét nagy-régi időknek, melyekre világot a történelmnek fáklája ingyen sem vet; összerakogatni a töredékeket igazságos kézzel és becsületes hűséggel: ime ez volt a szándékom.

Neked festem meg sok jóakarattal ezt az ódon képet, édes nemzetnek nagyramenendő ifjúsága, kit szívemen hordok, mióta pennám forgatom.

Összerakogatam, ha mit találtam gyarló töredékül, hogy együtt legyen megfújt ábrázattal, ám a régi zománcot el nem veszítvén.

Teljek ez egyszerű történetek olvasásában annyi szívbeli gyönyörűségetek, a mennyi eltöltötte szívét az írónak, midőn «ez avart járta» és meseszóba foglalá, mily mesék, költői szép mondák valának hajdanában és éltek kora nemzedékek ajkán és szívében... Elhangzottak pászortüzek mellett, míg az éji szellő lobogtatta a kékes-fehér lángot, belekapott a sátrak ponyváiba, altató-szóvá tördelözve az úkapák fiainak és leányainak, szemére lopták az életédesítő álom himporát...

Ó azok a nyers emberek életerős fiait tudtak még lelkesedni, tudtak remélni, tudtak jövőbe bizni. Álmodtak zúgó folyamok partján, rengeteg erdők odvas fái mellett hazáról, melyet megszereznek, dicsőségről, mely nehéz harcok után tüzet lop szívökbe; ki nem veszett belőlük a tette való készség, mert *gyermek* volt a nemzet, a gyermek pedig olyan boldog, mert szereti a mesét, a mese pedig olyan kimondhatatlan édes tápláléka gyermekek szívének.

Nosza, váljunk gyermekeké, hívő, bizó, remélő gyermekeké, szól a mese... szól régi időkrol, régi időknek hőseiről!

Üljetek ide körülöm, hallgassátok, kezdem:

Húnor és Magyar.

MESSZE . . . messze in-
nét, a kékes-zöld
vizű Meotis tavá-
nak partján, vagy
még azon is túl,

Perzsaországnak tágas rónaságán élt egy természetes óriás. Ménrót volt a neve.

Vadat ha üzött úttalan erdők sűrűjében, nem volt párja neki hetedhét országban. Mert nagy kedve tellett Ménrótnek a vadászatban, holott módját lelte ökökre kelni rengetegek szilaj fenevadjaival. Csakhogy még inkább örvendett mellében a szív, ha látta két erős fiát: Húnort, a széles vállút és Magyart, a szilaj indulatút.

Tüzes és bátor volt a két gyermek. Viharos szél ellette paripákra nem kellett puha ülésű nyerges tenni, aczél-zabla, sallangós fék nélkül hátára pattantak és versenyt nyargaltak a puszták szelével. Lobogott sörénye a tűzvéru ménnek, forró párázat tódult ki orrának lyukain, tágult szügye regett, haj, de megreszketett minden porcikájában, mikor érezte a vastérdek szorítását. Olyan engedelmes volt, akár egy bárány.

Szólt pedig egyszer Húnor az öccséhez:

— Nosza, Magyar, édes vérem, kedvem szotytyant erdőt bújni, erdőt felzaklatni, vadat meghajtani, ha a te kedved is úgy tartja, induljunk naptámadat előtt.

— Naptámadat előtt készen találsz, bátya, mert agg- esontnak tetsző csupán a pihenés: ráérünk majd veszteg ülni a lengő

sátrak hűvösében, mikor hófehér szakál veri a mellünket és inainkból kifogyott az erő.

— Úgy lehet, hosszan tart a holnapi hajtás, ötvenegyed magammal indulok el.

— Magam is úgy teszek, nem különben bátya.

Másnap, kora reggel, naptámadat előtt talpon volt száz vitéz, talpon a két testvér. Öröm lángja lobogott szemökben, telve gyorsan röplő nyil-

lal a puzdra, vállakra vetve a leajzott ív, verdeste izmos czombjaikat a nehéz kard.

— Hajrá legények, indulunk! kiáltá harsány hangon Húnor.

És elindult vig kedvtelésre, vadüzésre a délczeg csapat.

Álmaikból felrebbentek a fészken ülő madarak, itt-ott neki iramodott a felénk nyúl. Oda se nekik a vadászok. Hadd lopják éltöket, kinek volna olyan bőven érzhegyű nyila, hogy rájok vesztegessen. Nemesebb vadra éheztek.

Imhol, e mint keleten első sugara feltűnt a koronás napnak, s gyémánt-szemek örvendve csilantak meg a füzek keskeny levelén, a fák sötét lombjain, mikéntha a földből bukkant volna elő, egy hatalmas szarvasgím állott velök szemben.

Olyan esodálatosan szép volt az az állat, mását nem látták sem azelőtt, sem azóta. Homlokán ágas-bogas szarvkorona ékeskedett, de meg nem

Egy hatalmas szarvasgím állott velök szemben.

görnyedt izmos nyaka alatta, könnyen hordozta, könnyen és büszkén, mintha mondta volna:

— Számláljátok meg, hány ága van koronámnak: annyiszor váltotta arczát az esztendő, annyiszor hullottak le az erdő fainak lombjai . . .

— Királyi vad, istenemre! szólott Húnor s iziben lekapta válláról karesű ívét, felajzotta a feszülő húrt, legjobb nyilveszejét pendítette meg. Röpiült a nyil, röpiült, ámde még sebesebb volt a szarvasgím iramodása. Kevés volt arra, hogy őt eltalálja százket vitéznek minden hegyes nyila . . .

— Utána . . . utána! . . .

Hej, de a szarvasgím erdők lakója, ismerőseként fogadja minden rejtek, elfedi lombjaival a csere, könnyű lépte alatt talán még a fű sem hajlik meg. Úgy iramodik, hogy még a szél sem ér nyomába. Itt is felvillan, ott is felvillan ágas-bogas szarva; mintha tréfát üzne, még vissza is tekint, de milyen büszkén, de milyen diadalmasan.

Délelőjére ér az égnek vándora, ott megáll egy futó pillanatra, kedvét leli ő is a szörnyű hajszaiban; égő arcú, szikrázó szemű legények mértéktelen nagy buzgóságában.

Hegyszakadék, vizomlás, sűrű bokra a rekettyének, messzefutó gyökerei százesztendős fáknak, éhség, szomjúság mind nem fog ki rajtok, csak üzik, mind üzik, ha a világból kellene is kikergetniök, nyomában vannak . . . Majd elfárad, majd ledobban zsákmányul.

Ezt mondják, ezt hajtják únos-úntalan.

— Meg-megállnak olykor, keresik a vadat, de nem látják sehol . . .

Lefelé hajlik már a nap szekerének a rúdja, nő az árnyék, esti szellő züg-büg, rezegnek a fák levelei . . .

Ésime újra felbukkan, a búcsuzó nap vérvörösre festi, mintha égne a koronája, mintha csalogatná:

— Jertek . . . jertek, Ménrót fiai!

Gonosz játékot üz, csodaereje van, hogy nem tudnak tőle elszakadni Húnor és Magyar.

Csillagfénye reszket az égen, előbukkan a hold, onnan, a hol imént lehanyatlott fáradtan a koronás nap. Éjjel tündére szövi sötét hálóját s reateríti az erdőre, a sik rónára, nem látszik immár a szarvasgím. Elpihent az is, hogy pihenőt adjon üldözőinek.

Itt megálljunk, vitézek — mond Húnor, lepatan lováról, s végigsimogatja fejét, megrázza üstökét, megveregeti tomporát.

Leszállanak mind. Serény kézzel száraz galyakból tüzet raknak, a köré telepednek, hogy tovább

beszéljenek a csodaszarvasról, a csodaszarvasnak csodagyorsaságáról . . .

És nem jut eszökbe, hogy már messze estek, messzeelkerültek apjuk sátorától. Nem jut eszökbe egyéb, csak a szarvas, melyet holnap napvilága mellett tovább üznek, felhajszoznak és zsákmányul ejtenek, ha addig élnek is.

Talpon vannak újra naptámadat előtt, s ime a babonás vad előbukkan újfent; még büszkébben hordja a fejét, még inceselgőbb, mint tegnap vala.

— Hajrá, haj! . . .

Kezdődik a hajsza, még szilajabb hévvel, mint tegnap folyt napkeltétől — napnyugtáig. Idegen a tájék, hova eljutnak, de ott is izzóan omlasztja le sugarait az a nap, mely őket elkísérte hazulról, fölkereste reggel, hogy nyomába legyenek a csodaszarvasnak; ime itt is búja a fű, hajlósak a fák zsöngé hajtásai, szél ringatja a fák leveleit.

— Tovább . . . tovább! Miénk leszél szép vad! — buzgólkodik Magyar, s mintha szíve-lelke a szemében volna, úgy néz a feltűnő, elbúvó királyi szarvasra.

S mikor aztán másodnap is leszáll az éj, eltűnik nyomtalanul a vad, s ők ledűlnék a harmatos fűre lobogó pásztortűz mellé; bezzeg nem minden vitéznek derül fel az arcza. Némán, kedvetlenül gunnyasztanak, s egyikből kipattan a kedvetlenség:

— Elég volt már Húnor, holnap hazatérjünk!

— És a szarvasgím?

— Bolondítson mást, egyéb vadat is terem az erdő!

— Vadat terem, egyebet is — vág közbe Magyar, de ilyet nem.

— Holnap újra kezdjük!

— Holnap újra kezdjük! — Én is e mondó vagyok. Ha kinek nem tetszik, haza mehet. Ott van útmutatóul a támadó nap, onnan indultunk el, arra felé menjen.

Harmadnapra kelve megjelent újfent a szarvasgím. Sebb is, kívánatosabb is, mint tegnap és tegnapelőtt volt. Vágyra feltüzeltte Húnort és Magyart:

— Nosza, jó vitézek, ma reánk mosolyog a szerencse, ma el nem szalasztjuk, mire a nap delelőre jut, torát üljük, izes czombját vérvörös parázson megsütve fellakomázzuk, diadaljelül ágas-bogas agancsát hazaviszszük Ménrót apánkhoz.

Kékvizű tó partján, vízben gazdag sikon, hol selyemhaja nő a haragos-zöld fünek, iramlik a szarvas, nyilnál sebesebben, villámnál gyorsabban, csalja, csalogatja maga után messze idegenbe

Hünort és Magyart, s mikoron előre erdők tisztására, melyet körülvettek ezeréves cserfák... inhol csak eltűnik, soha fel nem tűnik, vágyó szem hiába lesi, hiába keresi.

Tétova vigyázva megállnak a hevesvérű ifjak, egymásra néznek és tanakodnak, immár mitévők legyének?

De micsoda ének hallik a tisztásáról, zöld berek közepén tündérmuzsikára, minőt még nem hallott emberi fül soha, nem hallott, nem értett... tündérmuzsikára százkét leány lejt a tündéri tánczot.

Lengő patyolatból, arany-ezüst himes köntös fedi testük, úgy aláfolyl róluk, mintha mesterkézzel holdvilága mellett tündérkezek remekelték volna hiú asszonyszívnek édes örömére.

Alkonyat bibora ömlik rájuk esodaszépen, arczuk pirossága, hangjuk édessége, tánczuk kecsesége meglopja a vitézek szívét.

Csak állnak, csak nézik, s felforr bennök a vér, mind arczukba szökik; szívökben feltámad esodavarázslattól igézetes érzés, melyet nem ismertek, mióta csak élnek.

Feledve a szarvas, feledve a hajsza, a percz gyönyörének mind a százkét vitéz rabja lett egészen.

Tündérajátéknak örvendve a szüzek, nem látják, nem sejtik, hogy minő veszedelem ólálkodik rájuk erdő sűrűjéből. Százkét erős ifjú kétszer annyi szeme nyeli őket... nyeli, mohóan elnyeli.

Erdő minden fáján kósza esti széltől tánczra perdül ime a gyöngye levélke, megrezzen a bokrok hajladozó ága, édesebben dalol erdő csalóánya, csintalanul cseveg a kanyargó esermely.

Dul király két lánya csak lejt a tánczot, száz kíséző társa csak lejt utánok, midőn keselyűknek csattogása hallik, s Hünor Magyar rácsap két gyöngye galambra, két királyleányra, kikenél szebbet soha, de sohasem látott a hasadó hajnal.

— Gimszarvas ellillant, leány el nem illan. Nosza fel, vitézek, kiki a magáét nyergébe emelje, szívére szorítsa, lengő sátorába édes feleségül haza vigye aztán! — így kiáltott Hünor, s volt a ki hallgassa, de bizony volt az is, a ki szavát menten megfogadja.

Soha erdő fája ilyet még nem látott, ilyen vadászatról, szüzek rablásáról erdő kis patakja ingyen sem álmódott.

Menne, menekülne, ki a merre látna, aggódva, sikoltva néznek a szép szüzek, előre meg hátra. Bokor nines, hogy rejtse, vitéz nines ki védje;

késik még az éjjel sűrű fátyolával, hogy rájuk teritné jóakaró kézzel.

A kérés sem használ, köny csak ingerli a vakmerő legényeket, kiki a maga párjával ott ül a nyeregben.

Így esett, így esett szarvasgim-vadászat Meotis tavának szép vidékén.

Szóla Hünor aztán:

— Halljátok, vitézek, haza mért mennétek? Tetsző nekünk e táj, füve, vize, földje, rengeteg erdője minket eltart és feleségeinket. Erős, serény kézzel nosza verjünk sátrat, itt megtelepedjünk, hazát alapítsunk.

Tetszett mindenkinek, rá is álltak nyomban. Király két leánya Hünornak, Magyarnek lett a felesége. A többi száz pedig szintén megtalálta párját. Soha meg nem bánta sem egyik, sem másik.

Nagy-sok idő múlva Hünor családjából lett egy egész nemzet, harezratermett nemzet, úgy hitták, hogy *hün* nép.

Nagy-sok idő múlva Magyar családjából lett egy egész nemzet, erős a csatában, hűség a frigyben, a neve: *magyar* nép.

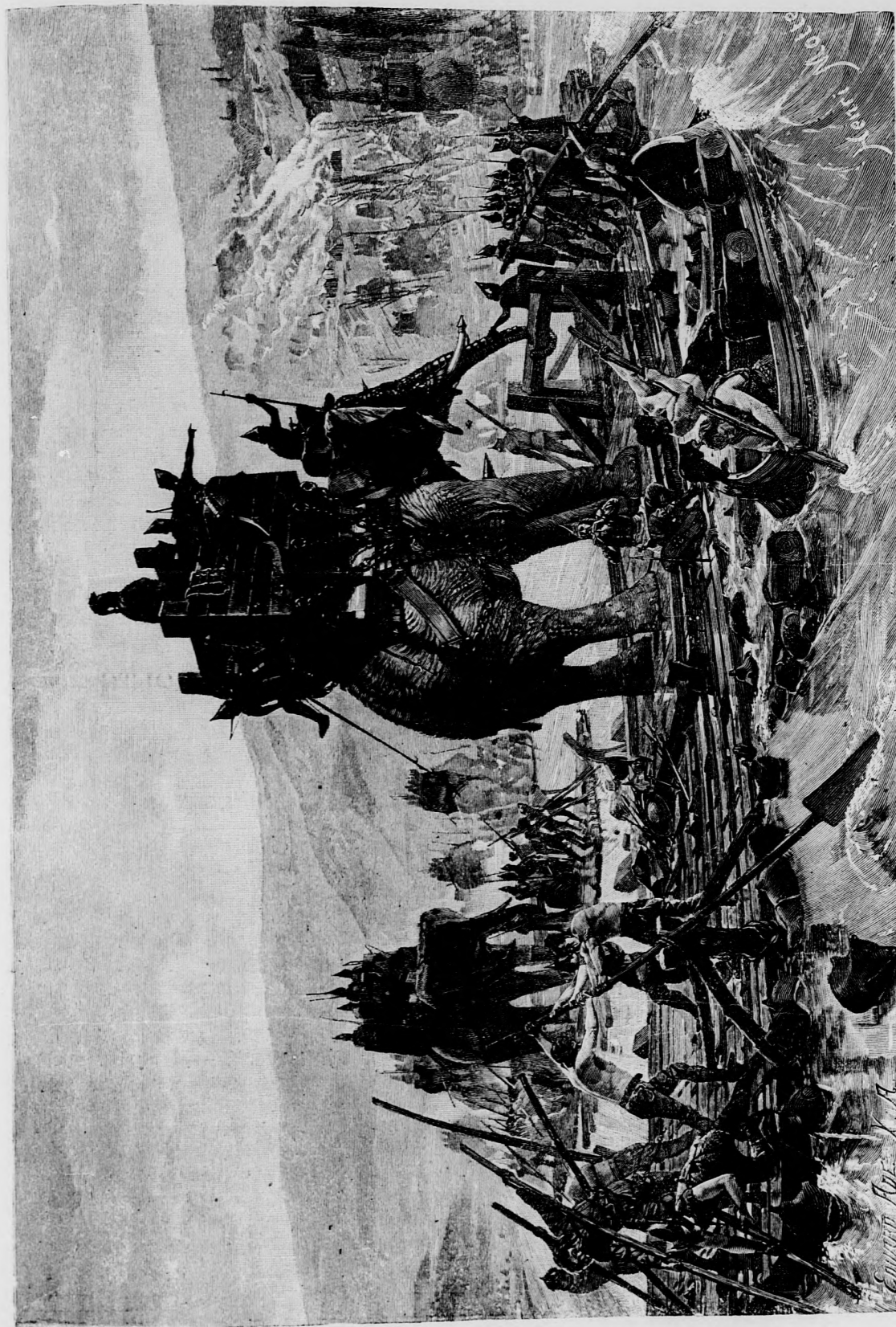
EGY DIÁK-KÖLTŐ.

Nagy Imre költeményei, második teljesebb kiadás, életrajzzal és jegyzetekkel ellátta Szeremley Barna. Ára 1 frt 20 kr.

Zsöngye virágokat ad a lét tavaszkor; elhulló Zsöngye virágok után érik az őszi gyümölcs.

Soha jelszót jobban meg nem hazudtolt a sors, mint ezt, melyet szegény Nagy Imre a költeményei elé tűzött. Az ő «őszi gyümölcsét» nem engedte megtermelni a halál és huszonhárom éves korában leszakította az árvát, a kiról manap általában csak annyit tudnak, hogy ő szerette az «Árpád» című balladát, melyet 1840-ben a Kisfaludy-Társaság megkoszorúzott, de a jutalmúl kitűzött ezüst-serleg már csak ravatalára érkezett.

Diák-költőnek neveztük Nagy Imrét és e név jogos, mert a korán elhalt poéta a kollégium padjain kezdte és futotta le nagyrészt rövid tartamú pályáját; a századelőnek abban az eredeti töről szakadt magyar iskolai légkörében nevelkedett, melyet mi utódok oly nagy kegyelettel emlegetünk; maga is szívvel-lélekkel diák volt s minthogy fiatalsága miatt e környezet hatása benn gyökeredett énjében, költészete is valószínű diák-költészet. E kitétel pedig csak a mai fogalmak szerint indíthat mosolyra; ne feledjük azonban, hogy a harminczas és negyvenes években az iskolai önképzőköröknek irodalmi súlyok van és egy-egy önképzőkör valósággal kis fiók-Parnassust alkot,

HANNIBAL ÁTKELÉSE A RHÓNE FOLYÓN.

melyekben későbbi nagy íróink és költőink próbálgatják szárnyaikat.

Nagy Imre 1817-ben született Kisujszálláson, mint egy jámbor földműves fia és ott kezdte tanulmányait is. Tehetsége akkor kezdett nyiladozni, midőn a gimnáziumban a poéták osztályába — a mai V. osztály — jutott. Akkoriban azon ósdi szokás dívott az iskolákban, hogy hivatásszerűen kellett foglalkozni a költészettel, jobban mondva versfaragással. A tanár mindenféle műfajhoz és tárgyhoz tartozó költemények írását adogatta föl: akár csak manapság valamely fordítás vagy mennyiségtani példa elvégzését. Nagy Imre oly kedvvel és könnyűséggel felelt meg e feladatoknak, hogy gyakran az osztály felét ő látta el írásbeli dolgozattal. A városban nagy költői hírnévre kapott: ha névnap és lakodalmi rigmus kellett, rögtön Nagy Imrét vették elő.

A kisujszállási gimnázium hat osztályát elvégezvén, a debreczeni kollégium hallgatója lett: lassankint első diákká küzdte föl magát. Gyarapodott tudományokban, de sanyargott is sokat, mert egészen a maga erejére volt hagyatva és tanításból iparkodott megélni. Mint jótéteményes tanuló, kenyeret később az iskolából kapott, napjára egy negyedrészt brügót. Csakhogy bizony gyakran megesezt, hogy a kollégium süttö asszonya, a «piztra» (pistrix) valami ok miatt nem süthetett s ilyenkor aztán minden szobába bekiáltott egy-egy mendikáns gyerek: «Hodie non dividentur panis!» Erre czéloz a *sóhajtás a szünidőhöz* című versének eme része:

Zártan ajtója a panáriumnak,
Hasam korog, szemem káprázni lát.
Koplalni baj, torkig lakozni jó:
Jövel lát, várva várt vakáció.

Jobbra fordult sorsa, mikor tanárai szorgalma jutalmául 10—12 magántanítványt bíztak gondjaira. Némelyek pénzt fizettek neki: ezek voltak a «nummisták», mások minden héten egyszer ételfélét hoztak: «cibisták»; a kik megszabott időközben egy egyjókora fehér cipőt szállítottak azok voltak a «panisták»; a «lótorok» szülei meg a praceptor úr fehérműinek mosatásáról gondoskodtak, míg a «gratisták» oly szegény gyermekek voltak, kiket ingyen oktatott. Mily meghitt viszonyban volt tanítványaival, bizonyítja *Növendékeimhez* cz. kis verse, melyben megköszöni nekik főveg-ajándékukat.

Akkoriban mozgalmas idők jártak a debreczeni kollégium ó falai között. Az 1825-iki országgyűléssel megindult az újjáébredés, Széchenyi és Vörösmarty eszméi hazafiúi lelkesedésre hevítik az ifjúságot. Önképző társulatot alakítanak, mely 1832-ben kizárólag a debreczeni tanulók költői és írói termékeiből *Lant* czímen zsebkönyvet indít meg. Itt jelennek meg Nagy Imre első költeményei nyomtatásban. Költői géniusának gyorsan híre ment a «Kálvinista Róma»-ban is. Bizonyára művelte azon tréfás hangú, gúnyos zamatú diákköltészetet is, mely Csokonai hagyomá-

nyaként nagyban virágzott. Az effajta diák-poézisnak egy 1834-ben szerzett *Doromb* című kéziratot gyűjteményét ma is őrzik a kollégium nagy könyvtárában. Nagy Imre előkelő helyet foglaltatott el ennek névtelen vagy álnevű poétái közt, kik ódát írnak a tubákos pikszishez, sonettet a falusi kostáról s kiknek kellett a kolbász, fánk, derelye és vakáció, meg más efféle ritkán élvezett nyalánkságoknak csak elgondolására is ihlet szállja meg.

Ez időben még jellegzetesebb volt a régi diákkélet. Szokásban volt, hogy némelyik szoba benlakói egymás közt *falut* alkottak, «tanyáztak», mint Arany mondja a Bolond Istókban. A nyolczadik számú szobában is így járta, hol Nagy Imre kurátoroskodott. A «falu» — inkább csak télen — valamely félreeső kis kocsnában szokott ülésezni, a mi abban állott, hogy hol komoly, hol víg beszélgetések, dalolgatások közt eliszogattak. Ártatlan kedvtelés volt az nagyon! Mikor aztán az esteli harangszó megkondult, ugyancsak igyekeztek, hogy haza jussanak, mielőtt a portát bezárják, vagy pedig a vizitáló jurátos diákok elesipik őket. És bizony jó volt igyekezni, mert még érvényben voltak a kollégiumnak 1792-ben hozott szigorú fegyelmi szabályai, melyek még a szóbeli erkölcsi vétésekre is ilyenforma kemény paragrafusokat szabtak: «A ki bizony Isten mond, hét napig őrző tisztséget teljesítsen. A ki *ügy segéljént* mond, vagy egyéb esunya szitkozódást és rút beszédet hallat: első ízben két napig carcerben üljön, második ízben lefokozással lakoljon, harmadik ízben kizárassék. A ki pedig *attaterteltét* mond, első ízben két napig kenyéren és vizen sanyarogjon a carcerben, második ízben kizárassék.»

Nem csoda, ha ennek a diákkéletnek nyomai ott vannak Nagy Imre költszetében. *Sóhajtása* a szünidőhöz, dévaj kitörése az iskolai közvizsgálat után stb. eredeti, zamatos versezetek; *Utazó diákja* pedig — mely költemény pattogó soraiban a legációra indult fiú csalafinta gondolatainak ad kifejezést — valósággal halhatatlanná lett. Ez *Árpádja* mellett legnépszerűbb verse s a debreczeni diákok, ha legációba mennek, ugyancsak énekelik:

Indul nagy utára az árva diák,
Feszítik agyát karakán ideák;
Jó bor, mibe gondja temetve leend stb.

Lugossy Józsefről, rengeteg tudományú nyelvészünkről beszélnek az adomát, hogy nagyon megnehezített Nagy Imrere, a miért e költeményében a görög szavakat «*hagymaszagúaknak*» nevezte s ép azért verses kötetét a könyvtár egyik legrejtekebb zugába dugta a megmételvezéstől féltett diákok elől, a kik bezzeg nem neheztelnek Nagy Imrere.

Mikor Nagy Imre a debreczeni alma mater kebeléből kikerült, nevelősködni ment a vidékre; e mellett folytatta tanulmányait s 1839-ben befejezte a theológiát. Tanárai nagy kitüntetésben kívánják részesíteni: a következő iskolaévre megteszik a költészeti osztály

tanfőjének. Csakhogy a szerencsétlen ifjút mellbaja ágyhoz szegezi. Nagy betegen várja, minő sorsra jut *Árpád* című balladája, melyet a Kisfaludy-Társaság pályázatára beküldött. 1840 február 6-án kihirdeti a bizottság, hogy 30 pályamunka közül az *Árpád* vitte el a babért. Szerzője Nagy Imre. A ki azonban már január 31-én kiszenvedett, holta előtt néhány nappal elzengvén *hattyúdálát*:

Meddig ülsz még földi kín homálya
Meddig még elhervadt arczomon?
Nyíl-e békeintő égi pálya
Túl kiszenvedett fájdalimmon?
Hajh! rövid lét hosszú bánatoddal,
És te Isten! sújtóló karoddal.

Meghalok; jön eljegyző halálom,
És rideg honába eltemet;
De szelid lesz a közös nagy álom,
Testvér tesz le sírba engemet.
S míg lefordul szép korom virága;
Földերül reám a hit világa.

A Kisfaludy-Társaság február 18-án vette a halálhírt, a *hattyúdál* kíséretében. Felolvasták, és nem volt szem, mely szárazon maradt volna...

Ime, ez Nagy Imre — sajnos — rövid életpályája. Csak «szöngye virágokat» adhatott, «őszü gyümölcsöt» nem érlelhetett. Mintegy száz költemény maradt utána. Sokat nem mondhatunk róluk: kevés kivétellel mindannyian az úgynevezett *szobaköltészetnek* termékei, nagyobbára képzelt érzelmek szentimentális visszhangjai. Dalai, ódái és elégiái röpké érzelmeknek s a csapongó fiatal diákszívnek megnyilatkozásai; hazafias tárgyú ódái kora eszméinek és újító irányának híi kifejezői. Sorvasztó betegsége korán megtermette benne a halál sejtelmét s így lelkének legjellemzőbb és uralkodó hangulata a melabú. Nyelvét mai napig nehéz élvezni, a mennyiben Bajza és követői hatása alatt üres és édeskés szóvirágokat gyárt, idegenszerű összetételeket alkot, kifejezésmódja örökké fellengős; szóval ő is a *kéj, üdv, éden, varázs, derűsugár és kinvihar* poétái közé tartozik. A modern versformákat nagy szerencsével művelte. Ő maga a kötelező latin, görög, német és héber nyelveken kívül magánszorgalomból megtanulta az angol, francia, olasz nyelveket s ezek nyomán ő volt az első, ki sikerrel átplántálta magyarba a rondeau, madrigal, triolett és ritornell nehéz műformáit. Mikor az iskolai könyvek ezekről szólanak, Nagy Imrétől választanak szemelvényeket. Egy madrigálja, melyet anyjához intézett, valóban bájos:

Örömjelül mit adjak én
Anyám! nevednek ünnepén,
Mely földերül az ég ölén.
Rózsát fonnék füzérbe én.
De nincs virág völgy kebelén,
Hervadva hullt el tél szelén.
Sugárt szönek füzérbe én,
De az fönt ég Isten egén.

A szellemelek édenén,
Vágytárgyúl porfiak szíven.
Fohász, — hő hála érzetén
Gyülő, mint csillag mennyi üren. —
Az, mit nevednek ünnepén
Anyám! tenéked küldök én.

Ez a madrigál, *Árpádja*, *Hattyúdala* és *Utazó diákja* föntartják Nagy Imrének, a diákköltőnek nevét.

Szeremley Barna kisujszállási tanár szorgalmas kutatással összegyűjtötte Nagy Imre költeményeit és kimerítő életrajzot csatolt hozzá, melynek alapján íródott ezen ismertetés. Derék és becses munkát végzett. x. y.

VEGYESEK.

Krónika.

- Április 1. 1704. Faludy Ferencz szül.
" 1807. Révay Miklós +
" 2. 1437. Corvin János herceg szül.
" 3. 1757. Versegly Ferencz szül.
" 4. 1784. Kőrösi Csoma Sándor ázsiai utazó szül.
" 6. 1490. Meghalt Mátyás király, az igazságos.
" 7. 1820. Klapka György szül.
" 8. 1735. II. Rákóczy Ferencz +
" 1860. Széchenyi István gróf +
" 10. 1759. Baróti Szabó Dávid szül.
" 11. 1842. Kőrösi Csoma Sándor +
" 14. 1885. György Vilmos +
" 15. 1690. Apaffy Mihály, Erdély utolsó fejedelme +

Felhívás előfizetésre. Lapunk április 1-én új évfolyamot kezd meg. Ez alkalommal kérjük azokat, kiknek előfizetésük márczius 31-én lejár, hogy a részükre küldött utalványon az *előfizetést legyenek szivesek megújítani*. A Tanulók Lapja oly magas színvonalon áll, kiállításra oly fényes, mikép alig hiszszük, hogy előfizetőink között egy is akadna, kinek tetszését a legnagyobb mértékben meg nem nyerte volna. Naponkint jelentkező új előfizetőink azt bizonyítják, hogy az ifjúság valóságos rajongó szeretettel karolta fel azt a lapot, a mely igazán magyar és igazán tanulóknak való lap. Legközelebb megkezdjük Gaál Mózes «Hún-magyar mondák» című gyönyörű munkáját, melyhez a rajzokat — 63 darabot — Széchy ügyes keze készítette. Kérjük egyúttal azon intézetek ifjúságát, a melyek talán még nem előfizetői a lapnak, hogy lapunknak az önképzőkör és az ifjúsági könyvtár részére való beszerzését ajánlják. Előfizetők gyűjtéseért az ígért kedvezményeket és könyvjutalmakat ezentúl is megadjuk. Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba küldendők.

Helyreigazítás. Mult számunkban tévesen van Széchy, mint Gaál Mózes, lapunkban most megindult Regéinek illusztrálójára említve. A *Regéket Gyulay László* látta el képekkel, az a neves festő, ki Vas Gereben összes műveit és a «Zalán futása»-t oly szépen megillusztrálta.

AZ ÜNNEPLŐ IFJÚSÁG.

Márczius 15-ike a középiskolákban.

III. közlemény.

A budapesti VII. ker. áll. főgimnázium ifjúsága márczius 15-én Petőfi Sándor szobrára koszorút helyezett, melynek nemzeti színű selyemszalagján ez a felírás van: «Petőfinék. A budapesti VII. ker. állami főgimnázium ifjúsága». A koszorút Storch Ernő vezetésével egy küldöttség helyezte a szobor talapzatára. (Sz. A.)

A budapesti II. ker. főreáliskola. 1. «Kossuth-induló», előadta a daloskör. 2. Ünnepi beszéd, tartotta Szóts Albert VIII. o. t. 3. «Nemzeti dal» Petőfitől, szavalta Mattyók Aladár VIII. o. tan. 4. «Márczius 15-ike», szavalta Frey Ferenc VIII. o. tan. 5. «Élet vagy halál» Petőfitől, szavalta Erdős János VII. o. t. 6. «Talpra magyar» Hubaytól, előadta a daloskör. 7. «Nemzeti hadsereg» Jókaitól, elmondotta Schmellegger Imre VIII. o. tan. 8. «Péter bátya» Petőfitől, szavalta Raaber Árpád VIII. o. t. 9. «Magyar nyelv» Ábrányitól, szavalta Drechsler György VII. oszt. tan. 10. «Hymnus» Vörösmartytól, szavalta Szücs Ferenc VII. o. t. 11. «Hymnus» Erkelről, előadta a daloskör.

A debreczeni ev. ref. főgimnázium. 1. «Talpra magyar» Hubertől, előadta az ének. 2. Megnyitó beszéd, tartotta dr. Gulyás István felügyelő tanár. 3. «Óda», írta Récz Lajos, szavalta Forberger Béla. 4. Emlékbeszéd, tartotta Nánássy Lajos. 5. «A munkási rab» Jókai M.-tól, szavalta Skrovina Ottó. 6. Magyar dalok, férfikarra alkalmazta Mátyás S., előadta az ének. 7. «Talpra magyar» Petőfitől, szavalta Sües László. 8. «Theresa», írta s felolvasta Balogh Ernő. 9. «A helység kalapácsa» Petőfitől (részlet), szavalta Végh József. 10. «Rákóczi-induló», előadta a fűsik. ének.

Az eperjesi kir. kath. főgimnázium. 1. «Ima a hazáért», énekelte a főgimn. dalkör, Tuhirszky K. tanár vezetése alatt. 2. Megnyitó beszéd, tartotta Sztankay G. VIII. o. tan. 3. «Márczius 15.» Ábrányi Emilől, előadta Bodnár J. VIII. o. tan. 4. Kossuth-nóták, előadta a főgimn. zenekar. 5. Beszéd, tartotta Jakobei Dezső tanár. 6. Kurucz-dalok, előadta a főgimn. dalkar. 7. Szavalat Kisfy Bélától, előadta Zsembery Kornél. 8. «Talpra magyar» Nagy Károlytól, előadta a főgimn. dalkar. 9. «Kossuth-induló» Lányi Gézától, előadta a főgimn. zenekar.

A fehértemplomi áll. főgimnázium. 1. Igazgató úr megnyitó beszéde. 2. Kőlesey Ferenc «Hymnus», énekelte az ifjúság. 3. Lampérth Géza «Márcziusi szép napok», szavalta Bászál Ernő V. o. t. 4. «Szabó Endre» «A szabadsajtó ünnepe», szavalta Ottrubay Dezső VII. oszt. tan. 5. Palágyi Lajos «Az aradi vértanúk», szavalta Bottlik Dezső VI. oszt. tan. 6. Scháb Mátyás VIII. o. tan. alkalmi beszéde. 7. Petőfi Sándor «Nemzeti dal», énekelte az ifjúság. 8. Ábrányi Emil «Márczius 15.», szavalta Ochs Rezső VIII. oszt. tan. 9. Szász Gerő «Kossuth Lajos», szavalta Leitner János VIII. o. tan. 10. Pósa Lajos «Petőfi sirjánál», szavalta Ilanics Emil VIII. o. tan. 11. Rudnyánszky Gyula «A magyar ifjúsághoz», szavalta Hammer Károly VIII. oszt. tan. 12. «Tartsd meg Isten jó királyunk», énekelte az ifjúság.

A győri m. kir. áll. főreáliskola. 1. «Marseillaise», előadta a főreáliskola vegyeskara, zenekar-, zongora- és harmonium-kisérettel. 2. «Szabaddá lettünk», alkalmi beszéd, írta s előadta Szabó Károly VIII. o. t. 3. «Eljenek a magyarok», csárdás Ridleytól, hegedűn

előadta dr. Vajda Emil, zongorán kísérte Kirchner Elek. 4. «Talpra magyar» Petőfitől, szavalta Förstner Tivadar, az intézet volt növendéke. 5. «Talpra magyar» Hubay Jenőtől, előadta az ifjúsági vegyeskar, zenekarral s harmonium-kisérettel. 6. «Kossuth beszéde az önálló magyar nemzeti hadsereg ügyében», előadta Gürtler Tivadar VII. o. t. 7. «Őseink emléke» Huber Károlytól, előadta az ifjúsági vegyeskar baritonszólistával (dr. Vajda Emil), zenekar-, zongora- és harmonium-kisérettel. 8. «Márczius 15.» Rudnyánszky Gyulától, szavalta Szávay Zoltán II. o. t. 9. «Tabori nóták a szabadságharc idejéből» Káldy Gyulától, előadta az ifjúsági vegyeskar harmonium- és zongora-kisérettel. 10. «Kossuth-induló», zenekarra alkalmazta dr. Vajda Emil, előadta az ifjúsági zenekar zongora-kisérettel.

A kecskeméti ev. ref. főgimnázium. 1. «Hymnus» Erkelről, énekelte az ifjúsági ének. 2. Emlékbeszédet mondott Marton Sándor, az önképzőkör vezető tanára. 3. Petőfi «Nemzeti dal»-át szavalta Muraközy Zoltán VIII. o. tan. 4. «Talpra magyar» Boldis Ignácztól, énekelte az ifj. ének. 5. Alkalmi felolvasást tartott Kovács Lajos VIII. oszt. tanuló. 6. «Berecsényi nótára készült verbunkos» Káldytól, előadta az ifjúsági zenekar. 7. «Márczius 15-ikén», alkalmi óda Ábrányi Emiltől, szavalta Nyíry Béla VIII. oszt. tan. 8. «Magyar király-hymnus» Zimaytól, a zenekar kísérete mellett előadta az ifjúsági ének. 9. «Kossuth induló», előadta az ifjúsági zenekar.

A kaposvári áll. főgimnázium. 1. Az ifjúsági énekkel elénekelte a «Hymnus» t. 2. Treszkony János tanár úr mondott lendületet bevezető beszédet. 3. Tanai Gábor VIII. oszt. tan. lépett a pódiumra és elszavalta Petőfi «Nemzeti dal»-át. 4. «Márczius 15.» című értekezését felolvasta Lejtényi Aladár VIII. o. t. 5. Az ifjúsági énekkel a «Talpra magyar»-t énekelte el. 6. Végh József VII. o. tan. elszavalta Illés Bálint «Márczius 15-ike» című ódáját. 7. Az énekkel végül, a «Szózat»-ot énekelte el.

A nagyvárad magy. kir. állami főreáliskola. 1. Az igazgató megnyitja. 2. «Hymnus», énekelte az ifjúsági dalkör. 3. Emlékbeszéd, tartotta dr. Türr Lajos tanárnélnök. 4. «Honfidal», énekelte az ifjúsági dalkör. 5. «Talpra magyar», szavalta Krüger J. VII. oszt. tan. 6. «Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos...», énekelte az ifj. dalkör. 7. Márczius 15-ének méltatása, előadta Müller E. VIII. o. t. 8. «Hertelendy-induló», énekelte az ifjúsági dalkör. 9. «Előre», költemény Tóth K.-tól, szavalta Neuländer S. VII. oszt. tan. 10. «Kossuth dal», előadta az ifjúsági zenekar. 11. «Hazafiság és magyarság», költemény, írta Dalmady Gy., szavalta Márr A. VIII. o. t. 12. «Szózat», énekelte az ifjúsági dalkör s «Hunyadi-induló», előadta az ifjúsági zenekar.

A nagykanizsai felső kereskedelmi iskola. 1. Jakab O. «1848 márczius 15.», szavalta Krausz Aladár alsó o. tan. 2. Ünnepi beszéd, tartotta Taussig Sándor felső oszt. tan., önképzőkori elnök. 3. «Talpra magyar», szavalta Engel Jenő felső o. tan. 4. «1848 márczius 15-ike», írta és felolvasta Rechuitzer Miksa felső oszt. tan., önképzőkori jegyző. 5. Kozma Andor «A szabadság napja», szavalta Reinitz Lajos felső o. t.

A nagykanizsai róm. kath. főgimnázium. I. Márczius 14-én este a Deák-téren: 1. «Hazádnak rendületlenül», énekelte a gimnázium ifjúsága. 2. «Talpra magyar» Petőfitől, szavalta Lackenbach Pál VIII. o. t. 3. Dr. Pachinger Alajos főgimn. igazgató beszédet mondott. 4. «Riadó» Czuczor Gergelytől, szavalta Kremsier Ernő VIII. o. t. 5. «Isten áldd meg

a magyart», énekelte a gimnázium ifjúsága. II. Márczius 15-én d. e. féltizenegy óraker Polgári-egylet nagytermében: 1. Megnyitó Erkel «Hunyadi László»-jából, előadta az ifjúság zenekara. 2. «Márczius 15.» Jámbor Lajostól, szavalta Sallér Aladár VIII. o. tan. 3. «Talpra magyar» Hubaytól, előadta az ifjúság ének. 4. Dicsőítő beszéd, mondotta Bagyary Béla VIII. o. t. 5. Népdalegyveleg, előadta az ifjúság zenekara. 6. Plihal Ferenc kir. közjegyző, volt 1848/49-iki honvéd, buzdító beszédet mondott az ifjúsághoz. 7. «Rákóczi-induló», az ifjúság zenekara kísérete mellett énekelte az ifjúság ének. 8.

A rozsnói róm. kath. főgimnázium. 1. Megnyitó beszéd, tartotta Szpormi Elek VIII. o. t. 2. «Nemzeti dal» Petőfitől, szavalta Kiszely Árpád VIII. o. tan. 3. «Honfidal» Petőfitől, énekelte az ifjúsági ének. 4. «Hadnagy uram» Gyulától, szavalta Zemann Dezső VI. o. tan. 5. «Fordulópont», értekezés, írta és felolvasta Pethe Lajos VIII. o. t. 6. «A szabadsághoz» Petőfitől, szavalta Schmiedt József VII. oszt. tan. 7. «Márczius 15.» K. S.-tól, szavalta Gyhegy Tihamér VIII. o. tan. 8. «Nemzeti dal» Petőfitől, énekelte az ifjúsági ének.

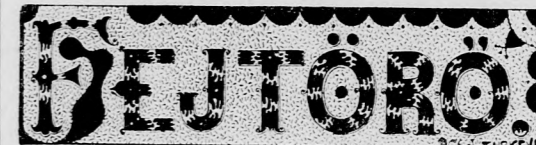
A rozsnói ág. ev. főgimnázium Petőfi önképzőköre. 1. Elnöki megnyitó, tartotta Polonyi Károly főgimn. tanár. 2. «Nemzeti dal» Petőfi Sándortól, szavalta Schwarcz Béla VIII. o. t. 3. Nemzeti dal, zenéjét szerző Hubay Jenő, előadta a főgimn. vegyeskar, zongorán kísérte Markó János VII. o. t. 4. «Emlékezés» Oravecz Odön VII. o. t.-től, szavalta Klein Sámuel VIII. o. t. 5. Magyar dalok, előadta a főgimn. zenekar. 6. «A szabadságharc dalköltészet», értekezés, írta és felolvasta Oravecz Odön VII. o. t. 7. Honfidal, szövegét írta Thaly Kálmán, zenéjét szerző Wusching K. P., előadta a főgimn. dalkör. 8. «Ezer év» melodráma, Pósa Lajostól, zenéjét szerző Tarnay Alajos, szavalta Kovács Béla VIII. o. t., zongorán kísérte Pázár Dezső VIII. o. t. 9. Rákóczi induló, zenekarra alkalmazta Chochola Ferenc, előadta a főgimn. zenekar.

A rózsaszeleki kath. főgimnázium. 1. Ünneplés istentisztelet d. e. 1/2 óraker az intézeti templomban. 2. «Talpra magyar» Hubay Jenőtől, énekelte a főgimn. ének. 3. «Visszaemlékezés márcz 15-ikére», írta és felolvasta Halmay Gusztáv VIII. o. t. 4. Kossuth-nóták, hegedű-duett, előadták: Garai László és Geiger Rezső IV. o. t., zongorán kísérte Kaffenda Frigyes V. o. t. 5. «Koldus-ének» Arany Jánostól, szav. Pelei Jenő VI. o. t. 6. A pályázatok eredményének kihirdetése. 7. Rákóczi, melodráma, Várady Antaltól, előadta Halmay Gusztáv VII. o. t., zongorán kísérte Geiger Miklós VIII. o. t. 8. Az éleny és ennek vegyületei, mutatványokkal összekötött fizikai előadás, tartották Glasner Gyula és Tafferner Béla VIII. o. t. 9. Induló, énekelte a főgimn. ének. 10.

Kossuth-gyász.

Az ifjúság márczius 15-ikének öröme mellett nem feledkezett meg márczius 20-ikának szomorúságáról sem, ama napról, mely Kossuth Lajost elragadta az élek közül. Számos intézet tartott ünnepséget a nagy hazafi, a turini szent remete emlékére. Így a nagyvárad főváltiskola «Arany János» önképzőköre Kossuth apánk halálának évfordulóján következő műsorral rendezett dicsőülést: 1. «Hymnus», énekelte az ifjúsági dalárda. 2. «Megnyitó», tartotta Dr. Türr Lajos tanárnélnök. 3. «Márczius 20.», írta és szavalta Mann Á. VIII. o. t. 4. «Kossuth halálának évfordulója», tartotta Müller E. VIII. o. t. 5. «Kossuth-dal», énekelte

az ifjúsági dalkör. 6. «Kossuth neve», Gárdonyitól, szavalta Némethi László VII. o. t. 7. «Kossuth emlékezete», szabad előadás, tartotta Steuer L. VII. o. t. 8. «Apotheosis», Bajzától, szavalta Kepes M. VII. o. t. 9. «Szózat», előadta az ifjúsági dalkör. (R. D.) — A nagykanizsai felső kereskedelmi iskolában Herlinger Ernő f. o. t. felolvasta Kossuth Lajos örökké emlékezetes július 11-iki beszédét, a melyet Taussig Sándor f. o. t. önképzőkori elnök beszéde követett. Hoch Imre f. o. t. felolvasta Jókainak Kossuth ravatalánál tartott beszédét. Az ülést Kárpáti Manó vezetésével rekesztette be lelkes buzdító szavakkal. — A szarvasi ág. ev. főgimnázium «Vajda Péter» önképzőköre szintén Kossuth emlékének szentelte márczius 19-iki ülését. Székely Odön VIII. o. t. szabad előadást tartott Kossuth Lajosról, Stéger Hugó VIII. o. t. Boros Mihály «Imá»-ját szavalta, Ungár Aladár VII. o. t. «Márczius 20-ika» ezímen olvasta fel magairt dolgozatát, végeztül Jakab Ödönnek «Kossuth temetése után» ez. költeményét adta elő Klein Miksa VIII. o. t. — A homonnai felső kereskedelmi iskola «Trefort» önképzőköre: 1. «Miért oly borús?...» előadta a «Dalos-kör» férfikara. 2. «Kossuth Lajosnak», írta Lévy József, szavalta Rooz Mózes középső o. t. 3. «Kossuth Lajos emlékezete», írta és felolvasta Wészi József felső o. t. 4. «Kossuth Lajos halálára», írta Kele György, szavalta Katzer József felső o. t. 5. «Kossuth Lajos felirata az első magyar minisztérium megadása érdekében», írta és felolvasta Vogler Rezső felső o. t. 6. «Gyász-ének», előadta a «Dalos-kör» férfikara. (V. R.) — A szentesi főgimnázium és a dévái főreál önképzőköre szintén megemlékeztek a bús gyásznapról.

Jelige: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

Két mértani sor közül az elsőnek kezdőtagja 9 s összege 25; a másodiknak kezdőtagja 8 s összege 36. Feltéve, hogy utótagjai egyenlők; kérdés: mennyi az egyik, mennyi a másik sorban a tagok száma?

Nyelvészeti kérdés:

Melyik módja az a magyar beszédnek, a hogyan azt a Szamos és Tisza összefolyásánál (ott, a hol Szatmár, Szabolcs és Bereg megyék érintkeznek) szokták ejteni? Az északkeleti nyelvjáráshoz tartozik s csak némely palócós sajtóságával különbözik tőle.

Történelmi kérdés:

Ki volt az a lengyel tábornok, a ki 1830-ban a lengyel szabadságharcban kitüntette magát? Ezután Egyiptomba ment, hol Mehemed Ali alkirály a haderő újjászervezésével bízta meg. Szabadságharcunk folyamán Magyarországra jött és a magyar kormány 1849 febr. 5-én a hadsereg egy részét vezetésére bízta; de a kápolnai ütközet után a vezényléről le kellett mondania. Rövid ideig Debreczenben dolgozott, az oroszok betörésekor pedig az északi hadsereg főnökévé lett, de nem sok sikert ért el. A szerencsétlen temesvári esata után Kossuthtal török földre menekült. Hol halt meg és mikor?

Természettudományi kérdés:

Mi a nevük azon sötétszínű éji lepkeknek, a melyeknek fejük kiesiny, gallérjuk gyapjas, csápjaiak serte-

idomúak, a hímnél néha fésűsek: szárnyaik nyugvással közben laposan vagy házfödélszerűen állanak? Herényóik csupaszok vagy szőrösök; 16, ritkán 12—14 láb-bal; bábjaik csupaszok, többnyire a földben élnek.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő április 9.

A 12. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 18 liter. — Földrajzi kérdés: Ascalon. — Történelmi kérdés: Belfort. — Természettudományi kérdés: Csibehur (spergula sativa). — Mértani kérdés: 144 méter hosszúság és 120 méter szélesség. — Képrejtvény: Boldoggá nem tesz az arany.

Helyesen fejtették meg: Weisz Sándor, Nasesák Andor, Wagner Rezső, Kiszely Géza, Schmid Károly, Grossmann Oszkár, Denk Gusztáv, Farmasy Antal, Böhm Gyula, Alliquander Ödön, Wolf Pál, Kirehner Gyula, Szádnik Sándor, Szabó József, Pély Károly, Wagner Ernő, Wollner Ernő, Groedel Arthur, Ladányi Dezső, Schléssinger Ferencz, Zoltán György, Picker Gerő, Gayer Gyula, Goldberger Ödön, Farkas Tivadar, Boreczky Elemér, Lukhaub Gyula, Fiedler Kálmán, Pappszász Tamás, Princz Sándor, Berger Mór, Hübner János, Weisz Hugó, Stiegler Lajos, Halpen Jenő, Benedek István, Körtvélyessy Zoltán, König Dénes, Halmi Gyula, Scheiner Miksa, Beck István és Pál, Herresbacher Dénes, Kokesch Sándor, Kurcz Ede, Pfeiffer Gyula, Zahoranetz Ödön, Jakab János, Denk Gusztáv, Lászlóffy Béla, Blum Rezső, Balog Imre, Stiefelmayer Károly, Szécskay Árpád és Dezső, Havas Gyula, Bohrandt Lajos, Piszár Antal, Rutsek Ágoston, Juhász László, Kutlik Félix, Kohn Zsigmond, Fortvingler Sándor, Fetter Kálmán és Kornél, Bárdos Brunó.

A kitűzött könyvjutalmat, Sztinyai Elek «Tanulmányok» cz. kötetét Szabó József főgymn. VI. oszt. tan. nyerte el Szegeden. (Méry-utca 22. sz.)

SZERKESZTŐI TELEFON.

L. B. Kolozsvár. Mi türes-tagadás, írónak ön még kicsike, nemcsak koránál, de beküldött elbeszéléseinek milyenségénél fogva is. Azért Vörösmarty epigrammájával biztathatjuk: Elj, küzdj és munkálj s várd el ítéletedet! — H. E. Nagykanizsa. A tulontúl sok munka mindenkinek megárt, annál inkább egy serdülő ifjúnak, kinek teste ekkor van fejlődésben. Tartsa szem előtt az «arany középszer» elvét. A tehetség olyas valami, a mit, ha hiányzik, teremteni nem lehet; a lelkiismeretes szorgalom azonban nagyobb szerű tehetség híjján is elérheti azt, mit a tunya tehetség nem érhet el. A legmunkásabb tanulónak is nyolcz óra alváásra van szüksége; fektüdjék este tízkor és keljen reggel hatkor. — M. J. N.-Várad. 1. Minden előfizető. 2. Pályázhat. — H. A. Szeged. Megjötték, de jó sokára kerül rájuk a sor. A cikket megnéznék. — Sz. Cs. Csurgó. A főszerkesztő illeti az első. — R. L. Budapest. El vagyunk velök látva egy időre. — B. M. Miskolc. Elég. — B. M. Ujverbász. 1. Az Új földesúr. 2. Mindegy. — Schwarz J. Mezőtúr. Maga az első, a ki az ajándék-könyvet megköszönte. — L. J. Lugos. Elfogadjuk. — Az 529. és 833. sz. előfizetők máskor a határidőre küldjék be a megfejtéseket, mert ismét kimaradnak a névsorból. — 2351. sz. előfizetőknek köszönjük, hogy 16 előfizetőt gyűjtött. Nemcsak a lapot kapja

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

ingyen, de könyvjutalmat is kap. — V. R. Homonna. Üdvözlét a meleg érdeklődésért. — J. G. és D. J. Kolozsvár. A T. L. 11. száma azért késett meg, mert képeink a Vasárnapi Ujsággal egyszerre jelenvén meg, meg kellett várni, míg a V. U.-t kinyomják. — S. S. Félégyháza. Madách életében. — Weismann J. Budapest. A rococo díszítés főjellemevonása, hogy minden szilárd, erőyes formát könnyed, ezífrás és többszörösen hajlított görbe vonalakba old fel, tehát a hullámos, szeszélyesen cikornyás vonalak jellemzik. XV. Lajos francia király, s II. Lajos bajor király alatt divott; nálunk a Vigaszínház épült ilyen stílusban. — N. A. Lőcséről régóta van már tudósítónk. — W. S. Székesfehérvár. Kérdésére megfelel a 12. számban J. L.-nek szóló izenetünk. — Wolf Pál. Székesfehérvár. A Thibaut-féle magyar-francia és francia-magyar. 2. Ballagi Mór vagy Wolff Béla szótára. 3. Tol-lal. — M. L. Eperjes. Az, a mi a verset verssé teszi, épen a ritmus. Poéta nascitur, sed non fit: ez örök igazság. — M. E. Budapest. Önnek nagy a vágya, hogy munkatársaink sorába befogadjuk. Kedves ifjú! tanuljon meg előbb helyesen írni: azután majd beszélhetünk. — Unus e multis és Nagy hazafi. Ha kérdéseikre választ akarnak, jelentkezzenek saját neveik alatt, mert ismeretleneknek elvöl nem felelünk. — 1413. előfizető. Eperjes. 1. A jelgés levélke belül a pályázó nevét és lakását, kívül a pályamunka címét és a választott jelgét tartalmazza. 2. Elég akár csak egy rejtvény megoldása is, hogy a megfejtők közt szerepeljen. — T. E. Ujpest. A múlt számunkban közölt ismertetés elég világos, hogy abból mindent megtudjon. — G. O. Budapest. A múlt évfolyam 52. számát a Franklin-Társulattól kiadott mutatványszám pótolja, melyet minden egyes előfizetőnk megkapott. — Sch. F. Pécs. A kérdezettek mindannyian tanárok és lapunknak régi, kedves dolgozóitársai. — V. N. J. Temesvár. 1. Magától értetődik, hogy az érettségi magyar dolgozatokat mind a magyar nyelv tanára javítja; a fizikai tárgyúnál azonban ki szokta kérni a szaktanár véleményét is. 2. Fiziognomiával nem foglalkozván, nem mondhatunk kritikát sem Szokoly Viktor, sem Szentpáli Janka műveiről. Kivülök még Gabányi Árpád is írt arczismét, mely a «Magyar Szalon»-ban jelent meg. Bármely fővárosi antikváriumban megkaphatja ezeket. — Sch. K. Máramaros-Sziget. Elfogadjuk. — T. Gy. Veszprém. A humorról szóló jelesebb tanulmányok: Ferenczy József: A humor (Gross G., Győr, 10 kr.); Imre Sándor: A néphumor a magyar irodalomban (Franklin-Társulat, 1 frt); Weber «Democritos»-ának egy tetemes része, mely önállóan is megjelent a Reclam Bibliothek kiadványai közt. Sok értékes adatot lelhet erről még Baráth Ferencz és Sztinyai Elek tanulmányaiban; mindkét könyvet a Franklin-Társulatnál megszerezheti.

A felső gimnázium tanulójának figyelmébe.

Latin phraseologia.

A latin nyelv phrasisainak kimerítő gyűjteménye.

Dr. Meissner Károly után

átdolgozta Burián János főgymn. tanár.

Ára 1 frt 60 kr.

Latin synonymika.

Irta Burián János főgymn. tanár

Ára 80 krajczár.

Mindkét könyvnek rendkívül jó hasznát fogják venni a gimnáziumok IV—VIII. osztályainak tanulói, mert nagyban megkönnyíti munkájukat, 5 évi latin-tanulásuk folyamán.

Kaphatók a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalában, Budapesten (Egyetem-utca 4.) vagy minden könyvkereskedésben, akár a fővárosban, akár a vidéken.

v. évfolyam

Budapest, 1898. április 10-én.

15. szám.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.	és könyvnyomdá.	Kéziratokat nem adunk vissza.

HUSVÉT ÜNNEPÉN.

(*) A béke és szeretet nagy ünnepén szívből köszöntelek hazám ifjúsága, mag ar ifjúság.

Hálaadó szent zsoltosma ének hangzik ajkán mostan minden hü kebelnek: hálaíma száll fel a hatalmas Úrnak, a nagy Alkotónak fényes trónusához.

Visszatért, déli meleg tájról tavaszthozó madársereg köszöntése hirdeti fenszóval, hogy újra kikelet, virágot fakasztó, napsugárral játszó édes szép tavasz van.

Tavasz a te ifjúságod, verőfényes ifjúságod; te vagy a bimbója annak a gyümölcsnek, melyből egykor szép hazádnak üdve, boldogsága, nagysága terem meg.

Szép virág vagy, ékes; ezer éves fának vagy te új virága. Új kikelet jöttén édes szép remény közt volt a születésed. Sokat várunk tőled!

Sokat várunk tőled, többet, mint mi tőlünk vártak jó apáink. Más korban születünk, ép ezredév végén: mi csak lelkesíteni vagyunk kirendelve, hogy utat mutassunk, hogy irányt jelöljünk, merre menjetek ti, új ezredet kezdő hazánk nagyreményű édes ifjúsága.

Ki tudja, mi vár rád, ki tudja, mit érsz meg!

A mit most megértél, ünnepét félszázad legendás multjának, majd ha egész század léssen ötven évből, látni fogod, mint lesz mesemondó ajkon az igaz valóból csodás hangon zengő hihetetlen ének.

Sok küzdelem vár rád.

Nem könnyű az élet annak, a ki tudja, mit tesz a hazaért szeretettel égni. S mi volna te benned, hogyha ez se volna? Hős apáknak vagy te kedves unokája: fentartod a hírét, mi volt negyvennyolczban; hős volt az én édes, már sirban pihenő jó apám is akkor: te csak nagyapáról beszélhetsz már mostan, — s még félszázad mulva majd az ifjúságnak csak hősről beszélnek.

Akkor is tavasz volt, Husvét ünnepére virágok fakadtak. Hazaszeretnek virága is nyílt ki minden ifjú szivben. Az a virág most is nyílik a szivekben, s nyilni fog örökké, míg csak magyar ifjú léssen e hazában.

Sokat tartok rólad, édes ifjú vérem!

Te ki jó diák vagy, te meg, a ki gyöngé, abban egyek vagytok, hogy hazát szeretni egész szívedel tudtok. Ez az erősségünk, bizunk rendületlen bizalommal benne.

Most még csak rajongó szeretettel csüngtök a haza nagyságán, de majd hogyha üt a tettere hívó óra, tudással és vérrel egyformán adóztok. Ezt hiszszük rólatok, s ugy-e nem csalódunk?

S hogyan is csalódnánk? Ennek a hazának sosem volt kivetni való ifjúsága!

Furesa érzés szállt meg, hogy tinétek mostan ilyeket beszélek. A föltámadásról nagy idők, csodásan támadt események jutottak eszembe: elmélázott lelkem, s önkéntelen arról készített irni pennám, a mit sohse tudnék elégszer leírni, hogy az ifjúságnak a szívére kössem, soha se feledje el a haza sorsát.

Vedd tőlem szívesen most is, édes vérem!